

10. Meta History: Museum of War. Warline. URL: <https://meta-museum.me/collection/warline/> (дата звернення: 23.09.2025).

11. Ukrainian Fund of Digitized Art. Kadan N. Fuck War. From the «Repeating Speech» Series. URL: <https://u-f-d-a.org/artwork-6074-fuck-war-from-the-repeating-speech-series/> (дата звернення: 24.09.2025).

12. Ukrainian Fund of Digitized Art. Kadyrova Z. Anxiety. URL: <https://u-f-d-a.org/artwork-6071-anxiety-2/> (дата звернення: 24.09.2025).

13. Ukrainian Fund of Digitized Art. Waone Interesni Kazki. Victory. URL: <https://u-f-d-a.org/artwork-6076-victory/> (дата звернення: 24.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-20>

CHAMBER-INSTRUMENTAL GERNE IN THE ASSEMBLY OF MEDIA-CULTURAL REALITES OF THE BEGINNING OF 21ST CENTURY

КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ЖАНР В ЗАСВОСННІ МЕДІА-КУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Zyma L. V.

*Candidate of Study of Art, Associate
Professor,
Associate Professor at the Chamber
Ensemble Department,
The Odessa National A. V. Nezhdanova
Academy of Music
Odessa, Ukraine*

Зима Л. В.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент,
доцент кафедри камерного ансамблю
Одеська національна музична
академія імені А. В. Нежданової
м. Одеса, Україна*

Трансформаційні процеси на рубежі ХХ – початку ХХІ століть формують культурні тренди мета-модернової епохи. Серед останніх у якості основних слід назвати медіа-культуру, що визначилась з історичної точки зору стрімким безпрецедентним феноменом по влучному зауваженню Тетяни Уварової «як поліфункціональний тип культури новітньої доби» [3, с. 268]. Самі зміни в якості науково-технічних інновацій та швидкісній еволюції медійного простору призвели до неймовірного перетворення в усіх сторонах суспільства, його соціально-культурного простору. Як зазначає Ольга Москвич в роботі «Медіа-реальність як сучасний соціокультурний простір» – «Ефекти медіа є тотальними, соціокультурний простір набуває якостей

медіа-реальності, онтологічний статус якої трансформується. Нові медіа-технології стрімко змінюють просторово-часові відносини в суспільстві, впливаючи на економічні, політичні, соціальні, релігійні, культурні процеси» [2, с. 53]. Безумовно, означені явища закономірно трансформують і музичне мистецтво, зокрема, його камерно-інструментальний жанр, суттєвою ознакою якого є колективне музикування, звичне до різновидів спілкування, акцій узгодження та порозуміння. Одна із суттєвих ознак сучасної медіа-культури – трансформація в сторону неймовірного розширення комунікативних процесів в сьогодишньому уявленому просторі мистецького спілкування відносно жанру камерно-інструментального ансамблю сприймається деяким парадоксальним феноменом. Даний жанр, який історично віками передбачав музикування в окремих невеликих замкнутих приміщеннях, храмах, салонах, камерних залах для небагатьох посвячених, в невеликому колі людей, близьких за духом і мистецькими уподобаннями, з середини ХІХ століття, на хвилі демократизації музичного мистецтва вийшов на великі сцени (класичним прикладом народження його нового жанрового амплуа в симфонізації великих інструментальних ансамблів вважається Фортепіанний квінтет Роберта Шумана, який писався для великої аудиторії – широких демократичних мас громадян). Але в епоху мета-модерну, з розквітом, розширенням, урізноманітненням медіа-технологій відбувається своєрідне повернення камерної музики до своєї первинної сутності – парадоксально, розширивши свою слухацьку аудиторію завдяки розвинутим соціальним мережам, виконавці камерно-інструментальної музики отримали можливість «спілкуватись з кожним», не дивлячись на віддаленість абонента, тим самим повернувшись до свого первинного сутнісного алгоритму – задушеної сповіді, зворушливого спілкування, інтимного звернення до кожного слухача, до щирої художньої бесіди, але в нових технологічних умовах, що постає однією з характерних ознак пост-, а потім мета-модерної епохи.

Багатосторонні аспекти «втручання» медіа-культурних реалій в традиційні зони мистецького процесу ще не до кінця усвідомлені, і їх фундаментальний аналіз не встигає за все більш наростаючим темпом названих процесів. Сьогодні в цілому сформульовані основні складові медіа-культури, пропорції яких змінюються, трансформуються в Часі, але основною динамічною, рушійною силою, не баченою по потужності впливу, виявляються соціальні мережі, які в стислий час змінили музичний учбовий та виконавський процес серед творчої молоді.

В констатації означених глибинних та безповоротних змін, до найбільш позитивних віднесемо нові реалії спілкування між молодими

музикантами, що поглибилось та розширилось. Для камерного музиканта в колективному музикуванні тепер стала в доступі можливість репетицій та музикування з колегами, однокурсниками, територіально віддаленими творчими партнерами в індивідуальних каналах незалежно від їх місцезнаходження, а також демонстрації та обговорення своїх творчих надбань на численних спеціальних майданчиках. І це вже не виглядає фантастикою – музикування с партнером, який знаходиться в протилежній частині земної кулі, а також творчі змагання та обмін досвідом та професійними надбаннями.

Названому процесу сприяють численні навчаючі медіа-програми, покликані покращити якість звукопередачі, і такі платформи все поширюються та вдосконалюються. Так, в рамках реалізації міжнародних освітніх, творчих, культурних програм та інших форм співпраці з зарубіжними університетами, організаціями та фондами в Одеській Національній музичній академії імені А. Нежданової сумісно з Вищою школою музики міста Детмольд (Німеччина) здійснився довготривалий проект DAAD Ukraine digital: Scholarship in Krisenzeiten sichern. Курс складався з онлайн-лекцій та індивідуальних штудій. Учасники проекту отримали цінні для сучасного мистецького сьогодення навички в галузі музичного запису, особливостей складання відео та аудіо-контенту, а також музичних трансляцій в онлайн-режимі.

Нові численні, ще не до кінця осмислені зміни, що породили глибокі зсуви в культурному соціумі, як вже зазначалось, характеризуються новою по динаміці та потужності ефективністю впливу на всі його верстви. Дане явище, яке безумовно несе корінні зміни, можливості та загрози в усіх соціальних, культурних процесах породжує важливі етико-сміслові питання щодо відповідальності до створення контенту, який широко транслюється в різних інформаційних ресурсах – сайтах, різних соцмережах, блогах, тощо.

Зокрема, перед молодими музикантами, постає відповідальне завдання по створенню сучасного культурного контенту – академічного музичного мистецтва, в якому б знайшли відображення найголовніші світові надбання: культурний плюралізм при збереженні національної ідентичності, ризики та альтернативи сучасного мистецтва, трансляція культурної пам'яті, можливість існування в комунікативному єдиної світової культури, критерії «справжності» у відокремленні від безлічі вже звичних симулякрів. Так як «... саме «справжнє» мистецтво може служити духовним, естетичним, етичним камертоном в розпізнаванні та протиставленні в лабіринтах III технологізації та наростаючих антигуманістичних тенденціях світового суспільства» [1, с. 27].

Таким чином, камерно-інструментальний жанр у засвоєнні медіа-культурних реалій мета-модернової епохи демонструє унікальний

приклад синтезу повернення до своєї жанрової природи та застосування сучасних технологічних засобів. Він зберігає свою культурну, етичну, гуманістичну та естетичну місію, трансформуючись відповідно до викликів часу – всеохопної медіації культурного життя, і водночас виступає простором формування нової художньої відповідальності музиканта.

Література:

1. Зима Л. Етичні культурні традиції епохи мета-модерну в музичному вихованні студентів. *The Role of Culture and Art Teachers in the context higher Education Modernization*. Lodz, the Republic of Poland. 2026. С. 25–28.
2. Москвич О. Медіа-реальність як сучасний соціокультурний простір. *Соціологічні студії. Розділ III. Теоретичні положення соціологічних розвідок*. 2014. 2 (5). С. 52–55.
3. Уварова Т. Медіатренди сучасної культури. *Культурологічний альманах*. 2022. Вип. 3. С. 267–273.